

Eläinlääkäripalvelutyöryhmä, 17.kokous, pöytäkirja

Aihe: HE-luonnos, lakiluonnos, lausumat ja eriävät mielipiteet

Aika: 29.11.2021 klo 9-12

Paikka: kh Innostamo, STM, Teams

Osanottajat: Taina Aaltonen, Kajsa Hakulin, Johanna Wallius (MMM)

Jenni Aaltonen, KT

Terhi Laaksonen, Tiina-Mari Aro, Ruokavirasto

Katri Kiviniemi, SELL

Sanna Hellström SEY

Janne Lunden, HY

Kaisa Mäntynen, Kuntaliitto

Jani Soini, Pirkko Pirinen, AVI

Mia Salonen, KKV

Leena Suojala, MTK/SLC

Anne-Marie Välikangas, VM

1. Kokouksen aloittaminen
2. Muutokset HE-luonnokseen ja lakiluonnokseen
-alustus viime kokouksen jälkeen tehdyistä muutoksista (luonnokset muutosmerkintöineen jaettu erillisenä). Esitysluonnoksen lähettämisen jälkeen oli lisäksi tehty muutamia teknisluonteisia muutoksia, jotka esiteltiin työryhmän jäsenille.

Lakiluonnoksen yhteydessä käytiin keskustelua ”järjestäjä”-termin käytöstä. Kysyttiin, miksi ei käytetä järjestäjä-termin sijasta kuntaa, joka olisi helpompi hahmottaa. Ratkaisulla varaudutaan eläinlääkintähuollon mahdolliseen siirtymiseen hyvinvointialueille v. 2026. Muussa tapauksessa jouduttaisiin siinä vaiheessa muuttamaan melkein jokaista pykälä uudessa laissa. Sekin on kuitenkin mahdollista, eli asiaa voidaan tarkastella vielä uudelleen lausuntokierroksen jälkeen.

HE-luonnoksen yhteydessä käytiin keskustelua Norjaa koskevasta kohdasta, jota oli tarkennettu. Norjaa koskee myös EUn kilpailu- ja valtiontukilainsäädäntö, mitä ei tuotu esille aikaisemmissa versioissa. Näyttää kuitenkin siltä, että Norja ei ole notifioinut eläinlääkäripalveluille myönnettyä valtiontukea. Sitä on ilmeisesti tulkittu ainakin joiltain osin maataloustueksi, ja EUn maataloustukisäännöksiä ei sovelleta Norjassa.

Sanna Hellström, SEY: Kysyy rajoista, joita sovelletaan eläinlääkäripalveluyritysten hallitsevaan markkinaosuuteen.

Mia Salonen, KKV: Yrityskauppavalvonta on meillä oma yksikkönsä enkä lähde kommentoimaan sen asioita tarkemmin. Sen voin todeta, kilpailuneutraliteettisäännöksiä lukuun ottamatta kilpailulain säännökset on saatettu yhteensopivaksi EU:n kilpailulainsäädännön kanssa. Olette ehkä julkisessa keskustelussa huomanneet, että KKV on tuonut esille tarpeen tutkintakynnyksen alentamisesta. Nykytilanteessa yrityskauppavalvontaa koskevan sääntelyn ei koeta antavan kilpailuviranomaisille mahdollisuutta tutkia kaikkia sellaisia kauppvoja, joissa se voisi olla tarpeen.

3. Lausumat ja eriävä mielipide

Lausumat: Aluehallintovirastot, VM, MTK/SLC ja SEY olivat toimittaneet täydentäviä lausumia. Lisäksi KKV vahvisti, että täydentävä lausuma on tulossa.

VM: Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niiden yhteensovittaminen vaikeaa. VM ei voi varauksetta tukea esitystä. Esitykseen liittyy EU:n valtiontukisääntelyn kannalta avoimia kysymyksiä,. Esitys laajentaa kuntien järjestämisvelvoitetta tarkoituksena välttää kuntalaista tulevaa yhtiöittämisvelvoitetta. Viimeistään notifiikaatioprosessin aikana selviää, onko tämä hyväksyttävissä.

Yliopiston asema eläinlääkäripalvelujen tuottajana on ongelmallinen kuntien itsehallinnon näkökulmasta ja se on ristiriidassa kuntalain 8 §:n kanssa. Perustelu yliopiston asemalle on ymmärrettävä, mutta se ei liity kuntien tehtäviin ja toimintaan. Lisäksi esitys on epäselvä sen osalta, mitä kuntia se koskee. Ei myöskään ole selvää, että esitys olisi kilpailulain säännösten kannalta ongelmaton. Kuntien kannat selviävät lausuntokierroksella ja lopulta perustuslakivaliokunta arvioi, onko esitys hyväksyttävissä.

Janne Lunden, HY: Opetuksella on kuitenkin epäsuora linkki kuntien tehtäviin, koska kunnat saavat osaavia eläinlääkäreitä töihin ainoastaan, jos opetus toimii.

KKV: KKV:n lausumassa nostetaan esille, että valitun mallin seurauksena markkina kaventuu, koska kunnat saavat laillisen oikeuden tarjota subventoituja palveluita laajemmin. KKV ottaa kuitenkin huomioon myös yhteiskunnalliset tarpeet eikä yleisen toteuttaminen saa muodostua mahdottomaksi. Kilpailua ei saa kuitenkaan rajoittaa enempää tai markkinoita kaventaa kuin on yleisen edun toteutumiseksi välttämätöntä. Jatkovalmistelussa olisi vielä arvioitava, onko tasapaino saavutettu ja perusteet riittäviä.

Kun TEM ei vielä ole vastannut kysymykseen, ovatko Helsingin yliopistoa koskevat säännökset linjassa hankintalain kanssa, KKV mainitsee myös riskin hankintalain soveltumisesta lausumassaan. Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä asiaan huomiota, jotta ei tehtäisi hankintalain (ja direktiivin) kanssa ristiriidassa olevaa sääntelyä.

KKV:lle tärkeää on lisäksi, että ehdotuksen mukaan kunnalle vapaaehtoiisiin palveluihin sovelletaan kunta- ja kilpailulain kilpailuneutraalisääntöksiä, ja että lakien soveltamisjärjestys on tältä osin selvä. Tähän liittyen ei ollut esitykseen tehtyjen täsmennysten jälkeen tarvetta lausua.

MTK/SLC: 15 §:n laajennetun vastaanottomaksun tulisi olla vapaaehtoinen. Kunnat ovat erilaisia ja maksujen periminen saattaa olla kalliimpaa kuin maksuista saatava tuotto. Esitys on riittävä varmistamaan eläinlääkäripalvelujen saatavuuden, mutta vain täpärästi. Valittu malli on vaihtoehtoista vähiten huono. Miten houkutellaan eläinlääkäreitä alueille, joilla palveluiden tuottaminen on kannattamatonta? Palveluiden turvaaminen on tärkeää. Tuottajien jaksaminen on kytketty eläinlääkäripalveluiden saatavuuteen.

SEY: Lain tarkoituksena on huolehtia eläinlääkäripalveluiden saatavuudesta. Tarkoitus on kohtuullisen hyvin huomioitu. Eläinlääkärien koulutus on tärkeä osa saatavuutta. 9 § kattaa hyvin perushoidon. Yksityiskohtaisen luettelon sisällyttäminen lakitekstiin on kuitenkin kankea ratkaisu. Klinikkamaksujen perimisen tulisi olla kuntien harkittavissa. Joissakin tapauksissa voi olla tarvetta kannustaa rokotuksiin ja kissojen leikkauksiin.

AVIt: Aluehallintovirastojen tehtäviin lakiehdotus ei merkitse suurempia muutoksia. Eläinsuojelu- ja eläintautilvalvonnasta ei tule tinkiä ja tulee varmistaa valvonnalle riittävä rahoitus, ottaen huomioon parityöskentely.

Puheenjohtaja: Valvontakustannukset ovat nousseet. Valtion talousarvio ja kehykset asettavat rajat paljonko rahaa voidaan varata valvontaan. Asia nousee luultavasti esille lausuntokierroksella ja eduskunnassa.

Eriävä mielipide: Kuntaliitto on esittänyt eriävän mielipiteen. Mielipide liittyy kuntien tehtävien laajentamiseen. Esitys ei ota huomioon, että yksityistä palveluntarjontaa on hyvin saatavilla kaupungeissa. Helsingin yliopistolle ehdotettua eläinlääkäripalvelujen tuottamisvelvoitetta ei nähdä hyvänä. Se on kuntien itsehallinnon vastaista. Kuntaliitto piti palaverin asiasta kuntien kanssa. Kunnat ovat tyytyväisiä Helsingin yliopiston tarjoamiin palveluihin, mutta haluaisivat säilyttää sopimukset vapaaehtoisina. Kuntaliitto pitää Norjan mallia hyvänä esimerkkinä ja ehdottaa valvontatehtävien siirtämistä valtiolle, jolloin nykyisestä hankalasta laskutusjärjestelmästä päästäisiin eroon. Vastaanottomaksujen laajentamista pidetään hyvänä. Kunnilla on niiden suhteen laaja itsehallinto ja voivat päättää maksujen suuruudesta.

Puheenjohtaja: Hyvinvointialueille siirron yhteydessä olisi mahdollista luopua nykyisestä laskutusjärjestelmästä.

Käytiin myös keskustelua siitä, miten toimitaan, jos leikkaus on tarpeen eläimen hengen pelastamiseksi, mutta kunta ei ole varautunut hinnoittelemaan sitä markkinaperusteisesti?

Leena Suojala MTK/SLC: Tilanteet ovat ennakoimattomia. Faktisesti ei ole markkinaa, jos eläintä ei voida kuljettaa muualle. Käytännössä eläinlääkäri ratkaisee tilanteen eläinsuojelullisin ja eläinlääketieteellisin perustein. Tällaisia tapauksia arvioidaan eläinlääkintävahinkolautakunnassa.

Sanna Hellström, SEY: Käytännössä tällaisia tilanteita tulee harvoin ja on epätodennäköistä, että niistä valitetaan. Eläinlääkäri tekee ratkaisun eläinlääketieteellisin perustein.

Puheenjohtaja: Jos leikkausvälineistö on kuntaan hankittu, olisi syytä miettiä myös hinnoittelua.

Mia Salonen, KKV: Kunnan vastuulla on miettiä tällaisia tilanteita ja niiden lainmukaista hinnoittelua etukäteen, jotta eläinlääkäri voi keskittyä hoitamaan eläintä lääketieteellisin perustein. Selkeintä olisi, että tällaisia eläimen henkeä uhkaavia tilanteita koskevasta toimintavelvollisuudesta olisi kirjaus erityislainsäädännössä. Kilpailulaki ei tarkastele markkinapuutetta pelkästään siitä näkökulmasta, olisiko eläinlääkäri yksittäistapauksessa voinut lähettää potilaan muualle, vaan markkinapuutteen arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös se, voisiko yksityistä tarjontaa alueella kuitenkin syntyä. Jos erityislainsäädännössä ei ole kirjausta ja markkinapuutteesta on epävarmuutta, varminta on hinnoitella markkinaperusteisesti. KKV:lle asia voi tulla arvioitavaksi toimenpidepyynnön perusteella. KKV kuitenkin priorisoi tehtäviään kielteisten markkinavaikutusten todennäköisyyden ja merkittävyyden perusteella.

Johanna Wallius, MMM: Lakiehdotuksessa kunnan velvollisuus rajautuisi perustasoiseen hoitoon, joten kunnalle ei ole tarkoitus säätää velvoitetta tehdä vaativia toimenpiteitä edes hengen pelastamiseksi. Tavoite on, että nekin kunnat, jotka lähtökohtaisesti eivät tarjoa vaativampia toimenpiteitä, tekevät etukäteen selväksi, voiko kunnaneläinlääkäri satunnaisesti eläimen hengen pelastamiseksi tehdä näitä toimenpiteitä ja mitkä ovat silloin hinnoitteluperusteet. Jos asiaa ei ole selvitetty etukäteen, ei liene estettä sillekään, että kunta jälkikäteen laskuttaa markkinaperusteisen hinnan, jos asiakas on tähän suostunut.

Kajsa Hakulin, MMM: Asia ei todennäköisesti nouse ongelmaksi käytännössä. Yksittäisestä leikkauksesta eläimen hengen pelastamiseksi tuskin valitetaan, vaikka sitä ei olisi hinnoiteltu markkinaperusteisesti. KKV priorisoi, ottaako asian käsiteltäväksi. Jos KKV päättää puuttua asiaan, seurauksena voi olla vaatimus kunnalle ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

4. Työryhmän esityksen jatkokäsittely

Pykälät ja pääasiallinen sisältö käännetään ruotsiksi ennen lausuntokierroksen käynnistämistä.

Esitysluonnos (mukaan lukien saatesivu, lausumat ja eriävät mielipide) on tarkoitus lähettää lausunnotte työryhmän esityksenä suunnilleen joulukuun puolivälissä. Lausuntoaika tulee olemaan vähintään 2 kk (yleensä 6-8 vk, mutta nyt väliin jäävät joulun ja uuden vuoden pyhät). Esitys lähetetään lausunnotte kaikille kunnille. Lausunnot tulevat näkyviin hankkeen sivustolle.

Lausuntokierroksen jälkeen esitystä jatkovalmistellaan MMM:ssä. Tarkoitus olisi, että esitys voitaisiin esitellä eduskunnalle v. 2022 kevätistuntokauden aikana. Jos tämä ei onnistu, esitellään alkusyksyllä.

Valtiontukinotifikaatio voidaan tehdä eduskuntakäsittelyn rinnalla. Laki tulisi voimaan vasta, kun Euroopan komissio on hyväksynyt notifikaation.

5. Kokouksen päätös